

HILLARY
RODHAM
CLINTON
WHAT HAPPENED

'Fascinerend om te lezen'

— TWAN HUYS

What Happened

Hillary
Rodham
Clinton

KOSMOS

Utrecht/Antwerpen

www.kosmosuitgevers.nl

 kosmos.uitgevers

 kosmosuitgevers

Oorspronkelijke uitgave

© 2017 Hillary Rodham Clinton

Oorspronkelijke titel: *What Happened*

Oorspronkelijke uitgever: Simon & Schuster, Inc.,
New York, Verenigde Staten

Dit boek is gepubliceerd op basis van een overeenkomst met de oorspronkelijke uitgever, Simon & Schuster, Inc., New York

Voor de Nederlandse editie

© 2017 Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen

Omslagfoto: © 2017 Christopher Dilts

Omslagontwerp: Autobahn, Utrecht

Vertaling: Piet Dal, Paul Janse, Marie-Anne Louvenberg, Toos IJdema

Redactie en opmaak Nederlandse editie: Deul & Spanjaard, Groningen

ISBN 978 90 215 6773 0

ISBN e-book 978 90 215 6774 7

NUR 680

Deze uitgave kwam tot stand door bemiddeling van
Sebes & Bisseling literair agentschap.

Alle rechten voorbehouden / All rights reserved

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze en/of door welk ander medium ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Deze uitgave is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Noch de maker, noch de uitgever stelt zich echter aansprakelijk voor eventuele schade als gevolg van eventuele onjuistheden en/of onvolledigheden in deze uitgave.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten van derden zo goed mogelijk te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich tot de uitgever wenden.

Voor het team dat me bijstond in 2016 en keihard werkte voor een beter, sterker en eerlijker Amerika. Jullie kandidaat te mogen zijn, was de grootste eer van mijn leven.

Inhoud

<i>Van de auteur</i>	9
Wel of niet gaan	15
Erbij zijn	17
Karakter en dankbaarheid	33
Strijd	53
Laat zien dat je het hebt geprobeerd	55
Aan de slag	75
Een dag in het leven van een presidentskandidaat	101
Zusterschap	127
Over het vrouw-zijn in de politiek	129
Moeder, echtgenote, dochter, zuster	163
Van rouw tot beweging	185

Idealisme en realisme	205
Verandering	207
Onder journalistiek vuur	229
Geschiedenis schrijven	257
Frustratie	275
Landwegen	277
Die vervloekte e-mails	303
Trollen, bots, nepnieuws en echte Russen	339
Verkiezingsavond	393
Waarom?	407
Veerkracht	441
Liefde en vriendelijkheid	443
Samen verder	459
<i>Dankwoord</i>	476
<i>Register</i>	480

Van de auteur

Dit is mijn verhaal van wat er is gebeurd.

Het is het verhaal van wat ik waarnam, voelde en dacht tijdens twee van de meest intense jaren die ik ooit heb beleefd.

Het is het verhaal van wat mij naar deze tweesprong in de Amerikaanse geschiedenis voerde en hoe ik weer verder ging na een vreselijke nederlaag; hoe ik de band herstelde met de dingen die voor mij het belangrijkste zijn en hoe ik met hoop vooruit begon te kijken in plaats van met spijt achterom.

Het is ook het verhaal van wat er met ons land is gebeurd, waarom we zo verdeeld zijn en wat we daaraan kunnen doen.

Ik heb niet alle antwoorden en dit is geen alomvattend verslag van de verkiezingsstrijd van 2016. Dat is niet aan mij om dat te schrijven, want voor mij is de afstand te gering en was het belang te groot. Nee, dit is mijn eigen verhaal. Ik trek het doek op voor een ervaring die opbeurend, vrolijk, nederig makend, om gek van te worden en ronduit verbijsterend was.

Het was niet gemakkelijk om dit alles op te schrijven. Elke dag dat ik kandidaat was voor het presidentschap, wist ik dat miljoenen mensen op mij rekenden en het idee dat ik hen in de steek zou laten was ondraaglijk voor mij. Maar dat deed ik wel. Ik kon het karwei niet afmaken en daar zal ik de rest van mijn leven mee moeten leven.

Als je moe bent, ga door.

Als je bang bent, ga door.

Als je honger hebt, ga door.

Als je vrijheid wilt proeven, ga door.

– Harriet Tubman

Laat zien dat je het hebt geprobeerd

Ik stelde me kandidaat voor het presidentschap omdat ik dacht dat ik geschikt was voor deze baan. Ik dacht dat ik, van alle mogelijke kandidaten, de meest relevante ervaring had, het meeste had bereikt en ambitieuze maar haalbare ideeën had. En dat ik de juiste persoon was om dingen gedaan te krijgen in Washington.

Amerika deed het beter dan welk ander groot land dan ook, maar er was nog te veel ongelijkheid en te weinig economische groei. Onze diversiteit was een voordeel, een stimulans voor creativiteit en vitaliteit, maar de snelle sociale en economische veranderingen werkten vreemdend voor mensen die het gevoel hadden dat er te veel te snel gebeurde en dat ze buiten de boot vielen. Onze positie in de wereld was sterk, maar we hadden te maken met een explosieve combinatie van terrorisme en globalisering, die beide ook nog eens werden gevoed door snelle technologische ontwikkelingen.

Ik was ervan overtuigd dat mijn ervaring in het Witte Huis, de Senaat en het Ministerie van Buitenlandse Zaken voldoende was om deze uitdagingen aan te gaan. Ik was er klaar voor, meer dan wie ook. Ik had ideeën die het land sterker zouden maken en het leven van miljoenen Amerikanen zouden verbeteren.

Kortom: ik dacht dat ik een heel goede president zou zijn.

Ik wil volledig opgebruikt zijn als ik doodga, want hoe harder ik werk, hoe meer ik leef. Het leven is voor mij geen kaars met een korte lont. Het is een schitterende fakkel die ik tijdelijk heb weten te bemachtigen, en ik wil hem zo fel mogelijk laten branden voordat ik hem doorgeef aan toekomstige generaties.

George Bernard Shaw

Aan de slag

Je zou kunnen zeggen dat mijn campagne voor de presidentsverkiezingen begon met een opgewekt internetfilmje dat in april 2015 voor mijn huis in Chappaqua was opgenomen. Of dat het allemaal begon in juni, met mijn officiële aankondiging op Roosevelt Island in New York. Maar wat mij betreft begon het met iets heel alledaags: een burritosalade.

Als je niet bekend bent met het hele kermisgebeuren rond televisie- en internetnieuws, heb je waarschijnlijk geen idee waar ik het over heb. Het was 13 april 2015 en ik was in Maumee, Ohio. Onderweg van New York naar Iowa, waar altijd de eerste partijbijeenkomst in het land wordt gehouden, waren we gestopt bij een vestiging van Chipotle. We hadden bewust niet veel publiciteit aan deze reis gegeven. Geen pers, geen publiek. Alleen ik, een paar medewerkers en een paar agenten van de geheime dienst. We zaten allemaal samen in een zwart busje dat ik de ‘Scooby’ had gedoopt, omdat het me deed denken aan de Mystery Machine uit *Scooby-Doo* (die van ons zag er wat minder psychedelisch uit, maar daarom hielden we er niet minder van). We waren vertrokken voor onze trip van ruim 1500 kilometer. Ik had een stapel memo’s bij me die ik moest doornemen en een lijst van telefoontjes die ik moest plegen. Ik had ook elk NPR-radiostation van Westchester tot Des Moines gegoogeld: ik was klaar voor de lange reis.

De overwinning heeft honderd vaders, maar verlies is een wees.

John F. Kennedy

Waarom?

Sinds 8 november 2016 worstel ik elke dag met een en dezelfde vraag: waarom heb ik verloren? Soms is het moeilijk me op iets anders te richten.

Ik denk terug aan mijn eigen tekortkomingen en de fouten die we hebben gemaakt. Ik neem daarvoor de volledige verantwoordelijkheid. Je kunt de data de schuld geven, de boodschap, wat je maar wilt, maar ik was de kandidaat. Het was mijn campagne. Het waren mijn beslissingen.

Ik denk ook aan de sterke tegenwind die we ontmoetten, met de opkomst van stammenpolitiek in Amerika en in de wereld, de rusteloosheid van een land dat verandering zoekt, buitensporige publiciteit over mijn e-mails, de ongekend late tussenkomst van de directeur van de FBI, de geraffineerde, door het Kremlin georkestreerde campagne met desinformatie en de lawine aan nepnieuws. Dat zijn geen excuses, het zijn dingen die gebeurd zijn, of we het leuk vinden of niet.

Ik denk na over dat alles en over ons sterk verdeelde land en ons talent om samen te leven, te werken en te argumenteren. En dat alles voor ik mijn eerste kopje koffie van de dag op heb. En dan begint het opnieuw.

In het voorjaar van 2017 vroegen weldenkende journalisten als Nicholas Kristof, Christiane Amanpour, Rebecca Traister en Kara Swisher me stil te staan bij wat in 2016 gebeurde en welke lessen alle Amerikanen, en Democraten in het bijzonder, uit mijn verlies kunnen trekken.

'In het verleden heb ik vaak het gevoel gehad dat ik voorzichtig moest zijn in het openbaar, om redenen die ik zal uitleggen; het was alsof ik moest koorddanseren zonder vangnet. Nu laat ik die voorzichtigheid los.'

— HILLARY RODHAM CLINTON

Voor het eerst onthult Hillary Clinton wat ze dacht en voelde tijdens de meest controversiële en onvoorspelbare verkiezingen uit de geschiedenis van Amerika. Vrij van belemmeringen vertelt Hillary hoe ze de nominatie tot eerste vrouwelijke presidentskandidaat beleefde en de bittere strijd die volgde, waarbij ze te maken kreeg met woede, seksisme, enorme ups en downs, Russische inmenging en een opponent die alle regels brak.

De slag die Hillary Clinton te verwerken kreeg was enorm, maar ze wist alles wat er gebeurd was een plaats te geven en weer terug te komen. Met humor en openheid vertelt ze hoe ze dit deed: door veel te lezen, te praten met familie en vrienden en te wandelen met haar man Bill Clinton.

In deze persoonlijke memoir laat Hillary Clinton zien hoe het is om een sterke vrouw te zijn voor het oog van de wereld, met alle kritiek op haar stem, leeftijd en uiterlijk. Maar scherp en analytisch toont ze ook hoe gevaarlijk de krachten in de Amerikaanse samenleving zijn die het resultaat van de verkiezingen hebben bewerkstelligd.

De presidentsverkiezingen van 2016 waren zonder precedent in de Amerikaanse geschiedenis. *What Happened* is het persoonlijke verhaal van Hillary Clinton over de campagne, de nasleep en alles wat we ervan kunnen leren.

9 789021 567730 >

NUR 680

KOSMOS UITGEVERS,
UTRECHT/ANTWERPEN
WWW.KOSMOSUITGEVERS.NL

The logo for Kosmos Uitgevers, featuring a stylized 'K' composed of vertical bars of varying heights and widths, with the word 'KOSMOS' in a bold, sans-serif font below it.

K
KOSMOS